Elinvoimakeskus

Muistio
29.9.2026

Kyyveden vesienhoitoryhmä 2/2026

Aika

29.9.2026 klo 13.03–14.20

Paikka

MS Teams

Läsnä

Eeva Lahtinen, ProAgria Etelä-Savo
Niina Laurila, XAMK
Hanne Soininen, XAMK
Toni Roiha, Lupa- ja Valvontavirasto
Veijo Hämäläinen, Kyyveden osakaskunta
Lasse Hämäläinen, Itä-Suomen elinvoimakeskus
Tero Nieminen, Itä-Suomen elinvoimakeskus
Heidi Valta, Itä-Suomen elinvoimakeskus

1 Kokouksen avaus ja järjestäytyminen

Kokouksen puheenjohtajana toimi Eeva Lahtinen ja sihteerinä Heidi Valta.

2 Edellisen kokouksen muistio

Heidi Valta kävi läpi edellisen kokouksen 14.4.2026 muistion. Muistio hyväksyttiin.

3 ACWA LIFE –hankkeen tietoisku

Lasse Hämäläinen esitteli hankkeen ajankohtaiset asiat. Hankkeen visuaalinen ilme on valmistunut, ja käyttöön on tuotettu muun muassa hankeposterit sekä PowerPoint- ja Word-pohjat.

Hankkeen alustavat intensiivivaluma-alueet on valittu. Osa kohteista on Metsäkeskuksen suunnittelussa. Valuma-aluekoordinaattoreiden rekrytointi on käynnissä. Laihianjoen alueelle ei saatu hakuvaiheessa tarjouksia, ja Virtasalmi-Joroinen-alueen tehtävä avataan haettavaksi seuraavan kuukauden aikana.

Toimenpiteiden osalta hankkeessa valmistellaan koekalastuksia yhteistyössä kalatalousalueen ja Luonnonvarakeskuksen kanssa. Hoitokalastusten tarve arvioidaan koekalastusten tulosten perusteella, ja mahdolliset hoitokalastukset kilpailutetaan talvikaudelle 2026–2027.

Hankkeessa seurantanäytteet otetaan yhteistyössä Lupa- ja valvontaviraston kanssa. Seurannassa tarkastellaan vedenlaatua ja eläinplanktoneita. Kosteikkokohteilla on tehty maastokäyntejä, ja mikäli rahoitus järjestyy, kohteilla voidaan aloittaa kunnostus- ja toteutustoimenpiteitä. Metsäkeskuksen intensiivialueiden maastokäynnit ja suunnittelu alkaa syksyn aikana. Virmasjoen kunnostuksen suunnittelu etenee konsulttityönä ja suunnitelma päivitettävä lupahakemuskelpoiseksi.

Hanketta on esitelty useissa tilaisuuksissa, ja osallistumista jatketaan myös tulevissa tapahtumissa. Hankkeen aikana julkaistaan muutamia infokirjeitä, joiden tavoitteena on tiedottaa erityisesti valuma-aluetyön etenemisestä. Lasse kertoi myös hankkeen osallistumisesta Clean Water Alliances -yhteistyöhön, jossa kehitetään valuma-aluetyötä yhdessä Baltian maiden ja Pohjoismaiden toimijoiden kanssa. Kehitteillä on myös muiden LIFE-hankkeiden kanssa yhteistyötä. Tulevia tilaisuuksia: Joroisten vesienhoitoryhmän kokous, Clean Water Alliances Follow-up Event, Ekothon 2026: luonnon ennallistaminen ja monimuotoisuus Pohjois-Savossa, Virtasalmi-Joroinen yhteistyöryhmän kokous ja Metsäkeskuksen tupailta.

4 Vesienhoidon tilannekatsaus

Toni Roiha esitteli vesienhoidon suunnittelun ajankohtaista tilannetta. Vesienhoidon suunnittelussa ollaan parhaillaan valmistelemassa seuraavaa suunnittelukautta, ja alustavat vesien luokittelut julkaistiin 17.6.2026. Aineisto perustuu vuosien 2017–2023 seuranta-aineistoon.

Toimenpiteet suunnitellaan vesimuodostumille, jotka ovat luokittuneet hyvää huonompaan tilaluokkaan. Toimenpiteiden suunnittelu on tehty valtakunnallisen suunnitteluoppaan perusteella. Esityksessä käsiteltiin myös ympäristötavoitteisiin liittyviä poikkeamia. Poikkeamisia on lähtökohtaisesti kahdenlaisia, määräajan pidentäminen luonnonolosuhteisiin perustuen sekä alennetut tilatavoitteet. Lisäksi jäljelle jää runsaasti vesimuodostumia, joihin kumpikaan poikkeusperuste ei sovellu.

Kyyveden valuma-alue kuuluu Kymijoen- ja Suomenlahden vesienhoitoalueeseen (VHA2), ja sitä koskevat vesienhoitosuunnitelma sekä toimenpideohjelma laaditaan vesienhoitoaluekohtaisesti. Toimenpideohjelmat eivät noudata siis maakuntarajoja (aikaisemmin; Etelä-Savo). Suunnitelmaluonnosten kuuleminen avautuu joulukuun alussa ja kestää kuusi kuukautta. Tarkemmat luokittelutiedot ja –perusteet ovat saatavilla Avoin PISARA –palvelussa, joka avautuu joulukuun alussa.

Kyyveden alueella osa vesimuodostumista on laskenut yhden luokan verran, mikä johtuu pääosin luokittelumenetelmien muutoksista eikä välttämättä vesistön tilan heikkenemisestä. Koiraselällä typen pitoisuudet vaikuttavat luokitukseen, mutta luokka säilyy ennallaan edelliseen suunnittelukauteen verrattuna. Viikarinlahdella biologinen aineisto on vaikuttanut tilaluokan muuttumiseen tyydyttäväksi. Keskusaltaan tila on edelleen hyvä, vaikka siihen kohdistuu edelleen riskejä, ja useissa laatutekijöissä on havaittavissa myönteistä kehitystä. Hirviselän tila sijoittuu hyvän ja tyydyttävän luokan rajalle.

Esityksen yhteydessä tutustuttiin myös Avoin PISARA -palveluun. Palvelusta voidaan tarkastella vesimuodostumakohtaisia tietoja, luokittelun perusteita sekä asiantuntijoiden laatimia arvioita ja perusteluja. Palvelu tarjoaa mahdollisuuden tarkastella yksityiskohtaisesti, mihin vesimuodostuman luokitus perustuu ja mitä tekijöitä arvioinnissa on huomioitu.

5 Vesienhoidon edistäminen

Heidi Valta kertoo Elinvoimakeskuksen ajankohtaisista asioista. Loiskaus -Itä- ja Kaakkois-Suomen vesienhoidon uutiskirje on julkaistu koko toiminta-alueella ja toivotaan sen tavoittavan laajemmalla alueella vesienhoidosta kiinnostuneita.

Vesienhoidon avustushaku on avoinna 30.10.2026 saakka. Vesien hyvän tilan saavuttamisessa on edelleen haasteita ja kunnostustoimien tarve jatkuu useilla alueilla. Avustusrahoituksella tuetaan vesienhoitosuunnitelmien mukaisia hankkeita, joilla parannetaan vesien tilaa, vähennetään ravinne- ja kiintoainekuormitusta sekä turvataan hyvässä tilassa olevien vesistöjen säilyminen. Tavoitteena on saada aikaan pitkäkestoisia vaikutuksia laajan yhteistyön ja vaikuttavien toimenpiteiden avulla. Hankeideoissa toivotaan olevan yhteydessä Heidi Valtaan.

Hirsikankaansuon kosteikon ylläpitovastuu siirtyi organisaatiomuutoksen myötä Itä-Suomen elinvoimakeskukselle. Vastuu on viisi vuotta valmistumisesta eli vuoden 2029 loppupuolelle. Kosteikolle tehdään todennäköisesti vielä syksyn aikana katselmus ja jos on tarvetta korjaustöille, niitä aletaan suunnittelemaan. Vesinäytteenottoja kosteikolta on otettu vuosina 2024–2025 kaksi kertaa/ vuosi. Näytteenottojen vähyyden vuoksi, niistä ei pysty tekemään kosteikon toiminnasta päätelmiä.

Käytiin läpi EU:n maaseuturahaston tarjoamat mahdollisuudet vesienhoitohankkeiden rahoittamiseen. Avustuksia voidaan hyödyntää erilaisissa investointi- ja tiedonvälityshankkeissa. Erityisesti investointihankkeita toivotaan lisää. Maaseuturahoituksesta antavat tietoa Essi Saarinen ja Mervi Ukkonen. Paikallisilta Leader-ryhmiltä (SavonLuotsi Leader ry ja Veej ´jakaja ry) saa neuvoja heidän antamistaan tuista.

6 Hankkeet

Suovun valuma-alueen JTF-hankkeet

Niina Laurila kertoo suunnitelmista Tarsanlampi- Oininginlampi –alueelle, jossa vesistöön laskevaan uomaan on suunniteltu pohjakynnyksiä. Tervalahden alueella oikovirtaama tukitaan ja kampaojan avulla vettä levitetään luhta-alueelle, joka toimii jatkossa pintavalutuskenttänä. Hankkeessa on jatkettu kenttämittauksia vedenlaadusta. Virtaamamittauksia ja pinnankorkeuden mittauksia on otettu kuusikummusta lähtevän uoman purkautumiskäyrää varten. Mittauksia jatketaan noin kahden viikon välein vesistön jäätymiseen saakka. Seurantaan sisältyvät vedenlaatu-, virtaama-, pinnankorkeus-,

kiintoaine- ja TOC-mittaukset sekä jatkuvatoimisen mittausaineiston kerääminen ja analysointi. Lisäksi fosforimäärityksiä täydennetään ja purkautumiskäyrää tarkennetaan lisämittausten avulla. Kohteiden ilmakuvauksia jatketaan eri vuodenaikoina toimenpiteiden ja niiden vaikutusten dokumentoimiseksi.

Hankkeessa tuetaan myös käytännön kunnostustoimien toteuttajia. Kyyveden osakaskunnan investointihanketta avustetaan kilpailutuksissa, sopimuksissa ja viestinnässä. Hankkeessa laadittuja käytännön ohjeita ja sopimuspohjia on tarkoitus julkaista laajempaan käyttöön myöhemmin Suovu-hankkeen verkkosivuilla. Hankkeen edistymisestä on kerrottu erilaisissa tapahtumissa ja seuraavaksi Pieksämäellä marraskuussa Metsäkeskuksen Vesiviisas maaseutu –hankkeen tupaillassa.

Kyyveden hoitokalastushanke

Veijo Hämäläinen kertoo kyyveden osakaskunnan hoitokalastushankkeesta, joka on ollut käynnissä tämän vuoden ajan. Niittylevän alueelta saadun saaliin perusteella, ei sillä alueella tarvitse jatkaa kalastusta. Osakaskunnan omilla pauneteilla Ala-Sitrosta ja Henkisalmesta saatiin saalista pienimääräisesti. Hoitokalastuksessa oli haasteena Kyyveden matala pinnankorkeus, koska veneellä ei päässyt joka paikkaan entiseen tapaan. Myös kalasaaliin nostaminen järvestä oli haastavaa ja ranta vaati kunnostustöitä, jotta saaliin nostaminen onnistui. Syksyllä ei hoitokalastusta jatketa, näiden haasteiden vuoksi.

Metsätalouden vesiensuojeluhankkeet

Heidi Valta kertoo Metsäkeskuksen vesiensuojeluhankkeista, joista on saanut tiedot Eero Niemeltä. Naarajärven valuma-alueen eteläosan vesiensuojeluhankkeen suunnitelma on valmis ja toimenpiteitä aloitellaan suunnitelmien mukaan, samoin Hirvijärven valuma-alueen vesiensuojeluhanketta. Lietlahden vesiensuojeluhankkeen suunnittelu ei ole edennyt. Käydään keskustelua sen käynnistymisen tärkeydestä Kyyvedelle. Sovitaan, että selvitellään tarkemmin, miksi suunnittelu ei ole edennyt. Maanomistajat ovat suhtautuneet myönteisesti hankkeeseen ja Kyyveden osakaskunta on vauhdittanut aikanaan suunnittelun aloittamista.

Kyyvesitalkkarihankkeen kuulumiset

Eeva Lahtinen kertoo, että Lietjärven peltojen ojitusyhtiön kunnostushankkeen urakointikilpailutuksen valmistelu on osoittautunut työlääksi, ja sen toteutuksessa on hyödynnetty myös Xamkin sekä julkisten hankintojen neuvontayksikön asiantuntemusta. Kilpailutusprosessi on viivästynyt kesästä lähtien, kun suunnitelmaluonnoksen valmistumisen jälkeen ilmeni epävarmuuksia hankinnan toteutustavasta. Tämän vuoksi päätettiin kilpailuttaa ensin työmaavalvoja, joka vastaa myös urakan kilpailutuksen valmistelusta. Työmaavalvojan kilpailutuksen viimeinen jättöpäivä on 30.9.2026.

Hulkonlammen ojitusyhteisön aktivoiminen on edennyt onnistuneesti, ja tavoitteena on käynnistää patokunnostushanke. Ojitusyhteisön virallistaminen on käynnissä. Hankkeen etenemiseen liittyy kuitenkin haasteita yhden maanomistajan osalta. Asian vaikutukset hankkeen jatkoon selviää myöhemmin.

Harjukosken nousuesteen poistamisesta on toimitettu Mikkelin kaupungille viestiä ja asiaa on pyritty edistämään useilla yhteydenotoilla, mutta vastauksia ei ole saatu. Aineisto Kyyveden osakaskunnalta on toimitettu myös Saara Ryhäselle asian valmistelua varten.

Hankkeen järjestämät tapahtumat ovat onnistuneet hyvin, ja osallistujien kanssa on syntynyt aktiivista vuorovaikutusta. Erityisesti valuma-aluemallinnus herätti kiinnostusta tilaisuuksissa. Hankkeesta on tiedotettu myös uutiskirjeillä sekä muulla aktiivisella viestinnällä. Lietjärven kunnostushankkeeseen suunniteltu yleisötapahtuma saattaa jäädä toteutumatta, mikäli urakan käynnistyminen viivästyy edelleen. Kyyvesitalkkarihanke päättyy maaliskuun 2027 lopussa ja jatkosuunnitelmat ovat vielä pohdinnassa.

Veijo ehdotti, että tulevaisuudessa voitaisiin järjestää maastotapahtuma JTF-hankkeen kunnostuskohteilla yhdessä Kyyvesitalkkarin kanssa esimerkiksi Tarsanlammen, Kuusikummun ja Tervalahden kohteilla. Rakentamisen aikaiset infotilaisuudet nähtiin hyvänä keinona esitellä kunnostustoimia käytännössä. Tilaisuuksissa voitaisiin hyödyntää myös jo toteutettuja kohteita. Elinvoimakeskuksesta voidaan myös olla mukana vähintäänkin tapahtuman markkinoinnissa.

Eeva kertoi Heiniön ja Jukajärven valuma-alueille valmistelluista hankkeista, joille on myönnetty rahoitus maaseuturahoituksen kautta. Kohteilla käynnistetään seuraavaksi yleissuunnitelman laatiminen ja Eeva toteuttaa ne.

7 Muut asiat

Muita asioita ei tullut esille.

8 Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään 13.4.2027 klo 13–15. Myöhemmin selviää, pidetäänkö kokous hybriditilaisuutena vai etäyhteydellä.

Liitteet Esityksen runko
Jakelu Tilaisuuteen kutsutut, Etelä-Savon vesienhoidon nettisivut